

Mgr. Vladimíra Podaná

Externí spolupráce v rámci připomenutí paravýsadek do protektorátu

Rok 2022 se nesl v duchu významného kulatého výročí, a to 80 let od operace Anthropoid a úspěšného splnění úkolu československé paradesantní skupiny ve složení rtm. Jan Kubiš a rtm. Josef Gabčík. Muži, vyslaní z Velké Británie tzv. Zvláštní skupinou D pod SOE a vysazení do Protektorátu Čechy a Morava 29. prosince 1941, provedli úspěšný útok na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. V ostré zatáčce mezi Kirchmayerovou ulicí a ulicí V Holešovičkách pod Vychovatelnou v Praze-Libni hodil 27. května 1942 rtm. Jan Kubiš na Heydrichův vůz bombu, malý kus karoserie prorazil přední sedadlo a pronikl v bederní oblasti do Heydrichových zad. Ten na následky zranění 4. června zemřel. Oba parašutisté pak zemřeli po odvážném několikahodinovém boji proti vojákům Waffen-SS a gestapu 18. června v kostele sv. Cyrila a Metoděje v Resselově ulici společně s pěti dalšími členy jiných výsadek.

Není divu, že se tyto události rozhodla připomenout mnohá muzea či obce. Regionální muzeum v Českém Krumlově reflektovalo tyto události již o rok dříve ve výstavě „*Se lvem za svobodu – Československá samostatná obrněná brigáda ve II. světové válce*“, proto jsme alespoň pomohli připomenout významný okamžik našich dějin v jiných institucích. Jako první se na nás obrátilo Kulturní a informační centrum města Velešín, které ve spolupráci s KVH České Budějovice a Československou obcí legionářskou připravovalo ve výstavní galerii Jakub výstavu „*Připomínka událostí II. světové války a 80. výročí Operace Anthropoid*“. Zapůjčili jsme tedy panely, fotografie, plakáty a dokumenty, které byly původně součástí naší již zmiňované výstavy „*Se lvem za svobodu*“. Ze sbírky našeho muzea jsme přidali také fotokopii potvrzení Národního výboru ve Velešíně o popravě ředitele mlýna Václava Tuttera dne 2. července 1942 v Táboře za schvalování atentátu na Heydricha. Vernisáž výstavy proběhla 23. dubna a její součástí byl pietní akt kladení věnců u památníku padlých a dobový vojenský tábor, který zajistil KVH České Budějovice, kde jsme také měli své zastoupení.

Muzeum Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech požádalo o zprostředkování zápůjček od soukromých sběratelů, kteří s naším muzeem spolupracují. V květnu tak od nás „odjely“ předměty pro výstavu „*Bude zastřelen s celou svou rodinou*“, která připomínala operaci Anthropoid a tragický osud rodiny Stehlíkových z Rokycan. Ti byli jako první oběti heydrichiády popraveni za pomoc našim parašutistům.

V červnu se rozhodli členové KVH České Budějovice iniciovat umístění pamětní desky v Purkarci věnované další z našich paraskupin, a to Gluciniu. Požádali nás o přípravu panelové výstavy, která měla doplnit celodenní akci v dobovém táboře, pietní akt u pomníku purkareckých občanů umučených v době okupace a slavnostní odhalení pamětní desky na kamenném sloupku brány do staré obory u hájovny.

Paraskupina Glucinium byla vysazena ve třetí vlně výsadek. Jejím úkolem bylo udržovat spojení s Londýnem, navázat kontakt s domácím odbojem a provádět přípravy pro sabotážní akce. Čtyřčlennou skupinu tvořili: velitel npor. Vítězslav Lepařík, zástupce velitele rtn. Ludvík Hanina, pomocník rtn. Josef Cikán a radista rtn. František Trpík. Měli být vysazení u Borovan na Táborsku, kvůli navigační chybě však byli vysazení u Purkarce 4. července 1944 v 01:00.

Při seskoku se Lepaříkovi uvolnil tlumok s radiostanicí a ta se rozbila. Členové výsadku uvízli padáky na stromech. Podařilo se jim odřezat se a dostat se na zem, kde se všichni setkali. Vybavení však zůstalo viset na stromech. Nejprve se pokoušeli na stromy vylézt, nakonec Lepařík došel do nedaleké hájovny a od hajného Josefa Rybáka si půjčil pilku. Parašutisté pokáceli dva stromy, ale padáky byly zamotané do šesti až sedmi stromů. Rozednívalo se a lesní dělníci začali chodit kolem do práce. Asi v 11 hodin se začali obávat prozrazení a rozhodli se odejít bez vybavení. Rozbitou radiostanicí zakopali na kraji lesa u Purkarce. Večer se vydali najít záchytné adresy. Hajný Rybák nahlásil nález padáku až 8. července 1944. Na místě nálezu byl krátce po válce umístěn památník s chybným textem, který uvádí, že parašutisté byli tři. Toto místo je běžně nepřístupné, nachází se

totiž uvnitř obory. Hajný Rybák, jeho manželka Terezie a lesník Vojtěch Ambrož byli za pomoc parašutistům zatčeni a zemřeli v koncentračních táborech (Josef Rybák zemřel na následky mučení).

Po několika dnech chůze se členové výsadku vlivem náhod postupně rozdělili a byli zatčeni. František Trpík se po zatčení na četnické stanici pokusil o sebevraždu. Převezli ho na gestapo v Jihlavě a následně do Brna do Kounicových kolejí. Hanina s Cikánem padli 5. srpna 1944 do léčky sedmi příslušníkům gestapa, kteří je sledovali na základě několika udání. Zbili je a odvezli na gestapo v Uherském Hradišti. Nakonec skončili společně s Trpíkem na Jenerálce.

Lepařík stejně jako ostatní neměl úspěch na záchytných adresách a v Táboře se po udání dostal do přestřelky s příslušníky gestapa. Po více než dvou týdnech chůze po lese se chtěl na pokraji sil zastřelit u Loštic, našel ho však hajný Ladislav Nováče, který mu poskytl pomoc. Díky němu a jeho pomocníkům se spojil s partyzány u Hrabové, ke kterým se přidal. Se dvěma dalšími partyzány byl 16. října vylákán do Prahy, kde byli všichni zatčeni. Po dvou týdnech výsledků Lepařík souhlasil se spoluprací s gestapem. Jako nespolehlivý byl ale nakonec znovu zatčen a odeslán do Terezína, kde byl 28. dubna 1945 zastřelen.

Hanina, Trpík a Cikán měli být sice také popraveni, byli převezeni na Pankrác, ale od jejich zpečetěného osudu je zachránilo Pražské povstání. Osvobodili je čeští policisté a zapojili se do bojů na barikádách.

Vzpomínková akce se uskutečnila 2. července a nabyla velmi emotivních rozměrů, protože pietních aktů při odhalení nové pamětní desky a u pamětní desky na místě seskoku se poprvé setkaly dcery Vojtěch Ambrože a dcera výsadkáře Josefa Cikána. Ta byla vůbec poprvé i na místě nálezů padáku a neskrývala své dojetí. V odpoledních hodinách také proběhla přednáška Jana Ciglbauera s názvem *Výsadek „Glucinium“, souvislosti a ozvěny v Purkarci*, kterou zakončil čtením vzpomínek spoluvězně hajného Josefa Rybáka, který zaznamenal jeho kruté mučení, ale také nesmírnou odvahu.